

› Jongvolwassenen en de bibliotheek

De leestijd van Nederlanders vertoont al decennialang een dalende trend, onder andere onder jongvolwassenen. Ook de manier van lezen is veranderd, vooral ten opzichte van de jongere generatie. Zo zijn er onder jongvolwassenen relatief veel schermlezers, al worden traditionele tekstmedia nog met name op papier gelezen. Het aantal bibliotheekleden onder jongvolwassenen is echter laag in verhouding tot het aantal jeugdleden.

Circa 1,5 miljoen jongvolwassenen in Nederland

Nederland telt circa 1,5 miljoen jongvolwassenen tussen de 18 en 25 jaar oud (Fernandez Beiro et al, 2017). Tot 18 jaar nemen bijna alle jongeren deel aan een vorm van onderwijs, maar daarna stromen zij verder het onderwijs uit. Van de jongvolwassenen tussen de 18 en 25 jaar neemt nog 58,6% deel aan het onderwijs (CBS, 2018b). Ze verruilen school voor een betaalde baan, worden actiever op de arbeidsmarkt, gaan samenwonen en/of starten met het stichten van een gezin. De netto arbeidsparticipatie van deze groep is bijna 70% (CBS, 2018c).

+ Wat verstaan we onder jongvolwassenen?

In het beleid voor en onderzoek naar leesgedrag en leesbevordering voor jeugd worden verschillende leeftijdsindelingen voor jeugd en jongeren gehanteerd. In de landelijke programmalijnen zien we vaak de volgende indelingen terug:

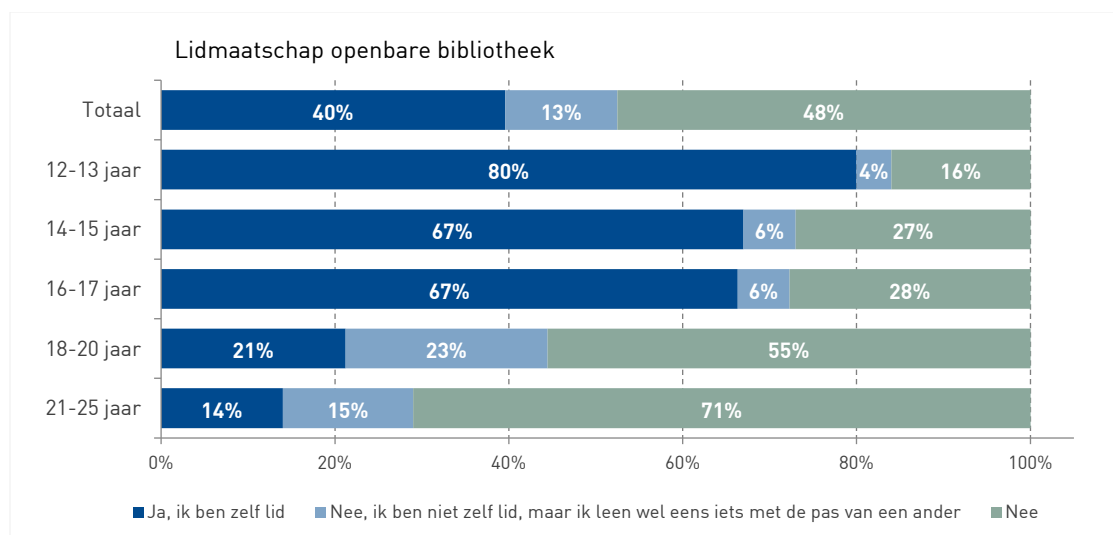
- › Kinderen van 0 tot 4 jaar (voor- en voerschoolse educatie, BoekStart)
- › Kinderen van 4 tot 12 jaar (primair onderwijs, de Bibliotheek *op school*)
- › Jongeren van 12 tot 18 jaar (voortgezet onderwijs, de Bibliotheek *op school*)

De groep jongvolwassenen valt na de grens van 18 jaar niet meer binnen de doelgroep jeugd, maar vertoont qua leesgedrag en -beleving wellicht nog meer overeenkomsten met de groep jongeren dan met de doelgroep volwassenen.

De afbakening die voor de groep jongvolwassen wordt gehanteerd, verschilt per onderzoek. Bibliotheekinzicht sluit zich aan bij de definitie van jongvolwassenen (18 tot 25 jaar) zoals onder andere de Jeugdmonitor van het CBS (Fernandez Beiro et al, 2017) en de Stichting Marktonderzoek Boekenvak (Peters & Van Strien, 2018) aanhouden. In dit artikel worden ook bronnen aangehaald waarin deze leeftijdsgroep is meegenomen, maar waarbij de leeftijdsgrens afwijkt. Waar dat geval is, zijn de leeftijdsgrenzen expliciet benoemd.

Voor het eerst betalen voor een lidmaatschap van de bibliotheek

Voor jongvolwassenen verandert de dienstverlening van de bibliotheek op een belangrijk punt, namelijk het betaalde lidmaatschap. Tot 18 jaar is de jeugd vaak gratis lid, maar daarna niet meer. Vanaf het 18e jaar loopt het lidmaatschap van de bibliotheek sterk terug. Van de jongeren in de leeftijd van 18 tot en met 20 jaar is 21% lid. Dit daalt bij 21- tot en met 25-jarigen naar 14%, tegenover meer dan een derde van de 12-17-jarigen (Peters & Van Strien, 2018). In totaal maken jeugdleden het grootste gedeelte uit van het totale ledenbestand van de bibliotheek: 63%. Dat zijn 2,3 miljoen jeugdigen (KB, 2018).



Bron: Peters & Van Strien, 2018.

Belangrijkste reden bibliotheekbezoek

Jongvolwassenen zijn minder vaak lid van de bibliotheek en zij bezoeken de openbare bibliotheek in eigen stad of dorp weinig. Iets meer dan twee derde van de jongvolwassenen (leden en niet-leden) bezoekt de bibliotheek bijna nooit (minder dan een keer per jaar). Zij geven als redenen dat ze geen boeken lezen of dat ze deze ergens anders lenen of kopen. Als deze leeftijdsgroep wel de bibliotheek bezoekt, dan is dat voornamelijk omdat zij boeken komen lenen of inleveren. Een deel van de jongvolwassenen, iets minder dan een vijfde, komt naar de bibliotheek om te studeren of iets te lezen, zoals een boek, tijdschrift of krant (Peters & Van Strien, 2018).

Leestijd daalt

Jongeren onder de 35 jaar lezen steeds minder vaak. Minder dan de helft leest (van papier of digitaal) wekelijks een aaneengesloten tijdspanne van minstens 10 minuten. Bij jongvolwassenen is de daling het sterkst: van 87% in 2006 naar 49% in 2016. Onder 13-19-jarigen is het aantal lezers van 65% naar 40% gedaald (Wennekers et al, 2018).

Dat jongvolwassenen minder lezen is nadelig omdat vrijetijdslezen van belang blijft voor de taal- en leesontwikkeling. De woordenschat, het leesbegrip en de basisvaardigheden van lezen, technisch lezen en spelling gaan vooruit naarmate mensen meer lezen. Jongvolwassenen die lezen scoren hoger op intelligentietesten en mate van academisch succes dan hun leeftijdsgenoten die niet lezen (Mol & Bus, 2011). Ook onder jongeren komt laaggeletterdheid voor, zij het minder dan onder ouderen. In 2012 was circa 1 op de 10 jongeren tussen 16 en 24 jaar laaggeletterd en/of laaggecijferd. Dit aandeel is hoger onder mensen boven de 24 jaar (Israël et al., 2016).

Lezen om in te leven en weg te dromen

Jongvolwassenen hebben vooral voorkeur voor de boekengenres spanning en avontuur. Ook humor, verfilmde boeken, boeken over liefde en seksualiteit en over relaties vinden zij interessant. Dit past bij de leeftijdsfase waarin samenwonen, trouwen of kinderen krijgen een rol gaan spelen (KB, 2015). Wat jongvolwassenen ervaren bij het lezen van een boek is vooral dat zij zich kunnen inleven en erbij wegdromen. In vergelijking met hun jongere generatiegenoten is school of opleiding veel minder vaak een reden om te lezen (Peters & Van Strien, 2018).

Inspiratie opdoen in de boekwinkel en bibliotheek

Als kinderen ouder worden, neemt het belang van zelfstandigheid en dat van vriendschappen toe. Op het vlak van leesactiviteiten, zoals elkaar tips geven of een boek cadeau doen, spelen ouders een steeds kleinere rol en vrienden een steeds grotere. Jongeren vinden hun inspiratie voor boeken zelfstandig, wanneer zij in een boekwinkel rondlopen of deze online bezoeken. Zo krijgt 32% van de 18-20-jarigen en 43% van de 21-25-jarigen inspiratie tijdens het rondlopen in een boekwinkel. Van de 18-20-jarigen vindt 30% inspiratie op websites van boekwinkels en bibliotheken, onder de 21-25-jarigen is dat 33% (Peters & Van Strien 2018).

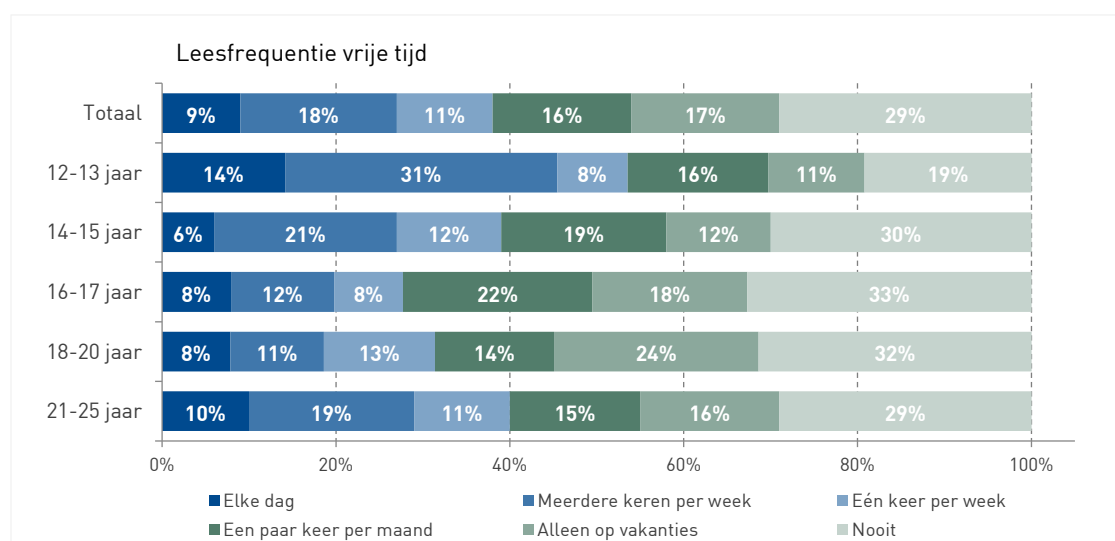
Scherm lezen en e-books

Onderzoek laat zien dat schermlezers vooral te vinden zijn onder de jongvolwassenen en de tieners, respectievelijk 40% en 36% van deze doelgroepen leest tekstmedia alleen van scherm (boeken, tijdschriften, kranten, huis-aan-huisbladen en overige, teletekst, nieuwssites/-apps, specifieke informatie via internet). Alleen van papier lezen doet 16% van de jongvolwassenen (20-34 jaar) tegenover 55% van de lezers van 65 jaar en ouder. Wanneer puur naar traditionele tekstmedia (boeken, tijdschriften, kranten, huis-aan-huisbladen) gekeken wordt, is het aantal jonge mensen dat alleen van papier leest nog steeds de grootste groep, hoewel het aantal schermlezers groeit (Wennekers et al, 2018).

Het aandeel lezers van e-books is sinds 2014 nauwelijks meer toegenomen (Wennekers et al, 2018). Het is onder jongeren ook nog weinig bekend dat de bibliotheek e-books uitleent. Een kwart van de jongvolwassenen leest vaak alleen nog maar e-books in plaats van het papieren boek. We zien een stijging in het lezen van e-books vanaf 14 jaar, met een kleine terugval bij de 21-25 jarigen (Peters & Van Strien, 2018). Meer weten over digitaal lezen? Lees dan ook het artikel [Leesbevordering in een veranderende leescultuur](#).

Leesactiviteit het grootst digitaal

Het leesgedrag van jongeren bestaat hoofdzakelijk uit appen, internetten en het lezen van berichten op social media zoals Facebook en Instagram. Boeken lezen gebeurt veel minder. Ongeveer de helft van de jongeren leest eigenlijk nooit een boek, of alleen op vakantie: 56% van de 18-20-jarigen en 45% van de 21-25-jarigen. De belangrijkste reden is dat ze het lezen van boeken niet leuk vinden. Het heeft er niet mee te maken dat zij geen boeken kunnen vinden. Ongeveer 7 op de 10 jongvolwassenen vindt dat er meestal wel voldoende boeken beschikbaar zijn (Peters & Van Strien, 2018).



Bron: Peters & Van Strien, 2018.

Bronnen

- › CBS, Statline (2018a). *Jeugdmonitor StatLine: Jongeren (0 tot 25 jaar); geslacht, leeftijd, migratieachtergrond, regio's*.
- › CBS, Statline (2018b). *Jeugdmonitor StatLine: Deelname onderwijs; jongeren 0 tot 25 jaar, regio's*.
- › CBS, Statline (2018c). *Jeugdmonitor StatLine: Arbeidsdeelname; jongeren (15-27 jaar)*.
- › CBS, Statline (2018d). *Personen; positie in het huishouden, migratieachtergrond*.
- › Fernandez Beiro, L., Mooren F. van der, Dirven, H., Brakel-Hofmans M. van den (2017). *Jaarrapport 2017 Landelijke Jeugdmonitor*. Den Haag/Heerlen/Bonaire: CBS, in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.
- › Israël, F., Kingma, M., Zielman, A. en As, S. van (2016). *Aanpak van laaggeletterdheid*. Den Haag: Algemene Rekenkamer.
- › Koninklijke Bibliotheek (KB) (2018). Bibliotheekstatistiek 2017.
- › Koninklijke Bibliotheek (KB) (2015). *Bibliotheken en de jeugd in de 21ste eeuw*
- › Mol, S.E. & Bus, A.G. (2011). *Lezen loont een leven lang: de rol van vrijetijdslezen in de taal- en leesontwikkeling van kinderen en jongeren*. *Levende Talen Tijdschrift*, 12/3, 3-15.
- › Peters, S. & Strien, S. van (2018). *Rapportage Boekenbranche Meting 44 - 1e themameting van 2018 naar het kopen, lezen en lenen van boeken onder jongeren tussen 12 en 25 jaar*. Amstelveen: GfK, in opdracht van Stichting Marktonderzoek Boekenvak (Koninklijke Boekverkoopersbond, de Groep Algemene Uitgevers, Stichting Lezen, CPNB, Koninklijke Bibliotheek (KB)).
- › Wennekers, A., Huysmans, F. & Haan, J. de (2018). *Lees:Tijd Lezen in Nederland*. Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau.